

REGISTERBLAD

Namn:

Datum:

Område av riksintresse för naturvård i Gävleborgs län

Områdesnummer: Nr X 92

Områdesnamn: Lomsmuren

Kommun: Sandvikens och Gävle kommuner

Kartblad: 13 H SV

Area: 1 020 ha varav 900 ha land och 120 ha vatten

Naturgeografisk region: 27 Skoglandskapet norr om norrlandsgränsen

Kust/havsregion:

Regionindelning för sjöar och vattendrag:

Agrara kulturlandskapsregioner:

Landskapsformer: slätt med lägre relativ höjd än 20 m

Riksvärde

Mossekomplex	Excentrisk mosse	Fauna, flora
	Koncentrisk mosse	

Värdeomdöme: Ett utomordentligt intressant och välutvecklat myrkomplex med stora öppna mossekupoler av varierande beskaffenhet. Lomsmuren är ett av de största och det enda kvarvarande någorlunda väl bibehållna mossekomplexet av denna typ i Gästrikland och Uppland. Myren hyser även en rik och väldokumenterad fågelfauna. Tillsammans med Lomsjön bildar Lomsmuren ett utomordentligt skyddsvärt område för våtmarksbundna fåglar. Lomsmuren är ett våtmarksområde med värdet av mossekomplex med representativ excentrisk- och koncentrisk mosse. Området har ett rikt fågelliv.

Huvudkriterier: A, B Välutvecklat myrkomplex
D Rik fågelfauna

Stödskriterier: storlek, mångformighet, representativitet, funktion

Förutsättningar för bevarande: Områdets värde påverkas negativt av dikningar; torvtäkt; vattenavledning eller annan form av exploatering
Bevarandet av våtmarkernas värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner kan skada naturvärdena.

Säkerställande: 1986: Klass I i länsstyrelsens naturvårdsprogram

Områdets huvuddrag: Lomsmuren utgör ett stort mossekomplex uppbyggt av tre tydligt koncentriskt mossekupoler och två excentriskt mossedelar. Mossekupolerna är bara svagt välvda och nivåskillnaderna inom komplexet är små. De enskilda myrenheterna är helt öppna men skils åt av skogsklädda moränöar och ridåer längs de avskärande diken. Enheterna är dock så stora att de i de flesta fall ger fri sikt 1/2-1 km. Delar av mossarna, främst i väster, avskiljs av laggkärr. Kantskog saknas. Lomsmuren är ett våtmarksområde med värdet av mossekomplex med representativ excentrisk- och koncentrisk mosse. Området har ett rikt fågelliv.

Lagerföljd: Torvdjupet uppgår till 5 m och består enligt Smith (1918) av 2.5-4 m lågförmultnad vitmossetorv följt av 1.5-0.5 m medelhumifierad tuvduv-vitmossetorv och underst ca 1 m gungflytorv.

Vegetation: Vegetationen på mossekupolerna är ytterligt lågvuxen. Strängsystemet är i regel upplöst i de centrala delarna och ersatt av ett mosaikartat och småtuvat vegetationskomplex. Ljung med inslag av kråkbär och hjortron dominerar de torrare tuvorna medan höljorna nästan överallt domineras av tuvduv. Vegetationen skiljer sig härvidlag från den närbelägna och numer helt förstörda Norrbomuren, där vitag ofta dominerade i höljorna. Lavsamhällen och Sphagnum fuscum-tuvor har i båda fallen en framträdande roll, särskilt i den småskaliga tuvmosaiken. Svartsjömuren, komplexets sydligaste del, intas till skillnad mot övriga delar delvis av öppna eller glest beskogade rismossar.

Fågelfauna: Lomsmuren tillhör de bäst kända fågelmyrarna i länet. Åtminstone sedan 60-talet har myren regelbundet besökts av ornitologer. Myren hyser också en ovanligt rik och för högmossar representativ fågelfauna. Inom hela komplexet häckade 1973 och -74, 12 par ljungpipare, 7 par storspov, 7 par tofsvipa, 19 par sånglärka och nästan lika många par ängspioplärka. Dessutom förekommer grönbena, enkelbeckasin, trana (2-3 par vid Lomsjön) och fiskgjuse. Två orrspel finns också i området. Av stort fågelskyddsvärde är också den anslutande Lomsjön (SMHI S 671290 156223) med rastande och häckande änder, doppingar, sumphöns och andra "fågelsjöarter". Pilgrimsfalk häckade på Lomsmuren fram till 1967.

Påverkan: Flera diken berör komplexet. Ett kraftigt dike delar Lomsmuren i två delar. Övriga diken har dragits nära kanten av myren. Vegetationen förfaller inte vara påverkad av dessa ingrepp annat än i anslutning till själva diken. Lomsjön är sänkt och även till tjärnarna i komplexet finns anslutande diken.

Delområden:

1. Södra delen, Svartsjömuren är närmast excentrisk i sin utformning, då mossen visserligen är tydligt välvd men utan koncentriskt strängmönster. Mossens högsta del utgöres av området kring Stavtjärnan Både strängar, öar och stora sammanhängande risstråk förekommer.

2. Norra delen av Svartsjömuren intas av högstarrkärr. Denna vegetation sträcker sig fram till kanten av den södra mossekupolen i Lomsmuren. Växtligheten domineras av trådstarr med inslag av pors, blåtåtel och sjöfräken. I norr ingår även vitag och brunag.

3. Södra mossekupolen är en öppen koncentrisk mosse med tydligt avsatta ljung-lavsträngar längs mossens östra sida. Strängarna bär lågvuxna tallar. Grundytan (höljorna) är tämligen blöt och intas av tuvduvmjukkattor. Lösbottenhöljor förekommer lokalt.

4. Mellersta kupolen mellan Långön och Lomsjön är också koncentrisk. Strängsystemet är i fält föga framträdande. I de centrala delarna saknas strängar helt. Strängar och höljor ersätts här av den tidigare berörda vegetationsmosaiken med Sphagnum fuscum, lavar, ljung och tuvduv. På grund av frånvaron av strängar är mossen helt öppen.

5. Norra kupolen avskiljs från de södra och mellersta, av ett stort dike och anslutande skog. Denna del liknar de tidigare kupolerna men är något mer trädbevuxen.

6. Norra delen, mellan norra kupolen och Trolltärnan. Den norra koncentriska mossekupolen övergår här i en excentrisk mosse med ett omfattande system av gölar och lösbottnar. (Möjligen finns ytterligare en koncentrisk kupol SV Trolltärnan).

Anmärkningar: VMI-ID: 13H2C01 (Msp)

Referenser: Björkbäck, F, 1976: Myrar i Sandviksregionen, södra Gästrikland. Statens Naturvårdsverk PM 703.

Smith, H, 1918: Redogörelse för torfmarksundersökningar inom Gävleborgs län II. Svensk Mossekulturförenings Tidskrift, volym 33. 1918.

Ståhl, P, 1985: Skyddsvärda myrar i Gävleborgs län. Länsstyrelsen i Gävleborgs län, naturvårdsenheten 1985:2.

Tolf, R, 1891: Berättelse öfver resor i Gestrikland sommaren 1891. Svensk Mossekulturförenings Tidskrift.

Naturvårdsverket 1994, Myrskyddsplan för Sverige.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län. Våtmarksinventering i Gävleborgs län.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län, 1997. Värdefull natur i Gävleborg, naturvårdsprogram. Rapport 1997:12.